

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 26 mars 1936 kl. 3 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 10, i anledning av väckt motion angående reglering av rätten för såväl döpta som odöpta att till förutvarande förnamn tillägga nya sådana.

I en inom riksdagens andra kammare väckt, till dess femte tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 285, har herr *Back* föreslagit, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om åtgärder i syfte att för såväl döpta som odöpta reglera rätten att till förutvarande tillägga nya förnamn samt för riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Andra kammarens utskott har inhämtat yttrande över motionen från statistiska centralbyrån och domkapitlet i Uppsala.

Statistiska centralbyrån anför följande: "I kungl. förordningen den 3 december 1915 angående kyrkoböckers förande, avd. V. regler till kyrkoböcker och prästbevis, stadgas bl. a. följande. 'Dopnamn må ej ändras. Förnamn, vilka efter författningsenlig anmälan blivit i denna kolumn (kol. 8 i födelse- och dopboken) införda, må ej på annat sätt ändras än genom tillägg av namn, som vid dop möjligen bliva utöver de i boken redan införda namnen någon givna'.

Detta stadgande har tillämpats så, att där det kunnat styrkas, åtminstone med till visshet gränsande sannolikhet, att dopförrättaren eller kyrkobokföraren missuppfattat i dopet givna namn eller kyrkobokföraren felskrivit till födelseboken anmälda namn, som ej givits vid dop, har Kungl. Maj:t beviljat rättelse av i födelse- och dopboken införda namn. När sådan missuppfattning ej kunnat styrkas, hava begärda ändringar av dopnamn endast medgivits i form av tillägg av nytt namn, så i kungl. breven den 9 juni 1933, den 1 februari 1934 och den 20 december 1935. Namnändring för vid ansökningen odöpt kan av Kungl. Maj:t beviljas efter enahanda grunder som för döpt. Genom efterföljande dop kan en person genom nu gällande stadgande under vissa förutsättningar helt få sina förnamn förändrade, även med strykning av i födelseboken redan infört namn. (Se regeringsrättens beslut den 24 september 1919, nr E 233.)

För underlättande av en persons identifiering är det angeläget, att i födelse- och dopboken införda namn få utgå, endast då de styrkts hava berott på missuppfattning eller då vid författningssenlig anmälan av namn förbehåll gjorts, att vid dopet ändring av namn kunde komma att påkallas. Däremot synas i vissa fall billighetsskäl tala för att tillägg av namn bör kunna medgivas, såsom då en persons alla namn äro uppenbart olämpliga, eller då adoptivföräldrar önska knyta barnet närmare till sin släkt genom att giva det inom denna brukliga förnamn.

En viss åldersgräns för beviljande av någon som helst ändring av dopnamn borde också införas — ej minst på grund av osäkerheten att efter längre tids förlopp över huvud kunna styrka att missuppfattning av förnamn förelegat, t. ex. till före fyllda 18 år.”

Uppsala domkapitel yttrade i ämnet följande: ”De författningsföreskrifter, som reglera de i föreliggande motion berörda förhållanden, återfinnas i de till gällande kyrkobokföringsförordning hörande ’regler till kyrkoböcker och prästbevis’, varest under avd. E ang. födelse- och dopbokens kolumn 8 är stadgat följande:

’Dopnamn må ej ändras. Förnamn, vilka efter författningssenlig anmälan blivit i denna kolumn införda, må ej på annat sätt ändras än genom tillägg av namn, som vid dop möjligen bliva utöver de i boken redan införda namnen någon givna.’

Det i författningstexten brukade uttrycket ’må ej’ synes böra förstås såsom innebärande ett förbud; en tolkning vilken ock lärer vara den gängse.

Med ’författningssenlig anmälan’ torde avses sådan anmälan om ort och tid för barns födelse och barnets och dess föräldrars namn, varom är stadgat i Kungl. förordningen den 11 februari 1887 angående anmälningar om födda barn.

Såsom i motionen anmärkes ha de i föreliggande hänseende gällande föreskrifter tolkats på det sätt, att den, vilken ej blivit döpt som barn, själv kan vid dop under senare tidpunkt i livet låta tillägga de ytterligare förnamn, han önskar använda, under det att rätt att tillägga nytt förnamn utöver dopnamn icke ansetts tillkomma den barndöpte. Denna olikhet mellan namngivningen för barndöpta och icke döpta torde ej kunna anses vara tillräckligt motiverad. Gängse praxis är utan tvivel den, att barnets förnamn bestämmes i sammanhang med utsättandet av dopförrättningen. Förordningens bestämelse om att förnamn må vid dopet kunna tilläggas har troligen sin grund däri, att man velat giva en person, som döpes vid vuxen ålder, möjlighet att erhålla ett särskilt, *kristet* betonat dopnamn; — man torde företrädesvis hava tänkt på dop av förutvarande medlem av icke-kristet religionsamfund. Dylig sedvänja förekommer inom olika kristna kyrkosamfund.

Anledningen till att föreliggande motion blivit väckt synes av motionens innehåll att döma vara den, att barn icke så sällan erhålla olämpliga förnamn.

Utän tvivel är även denna synpunkt värd beaktande. Domkapitlet vill i detta sammanhang mer parentetiskt erinra om, att enligt gällande norsk rätt förnamn lär få utväljas endast efter en officiellt fastställd namnlista. En lösning av frågan i analogi härmed kunde törhända vara tänkbar och även medföra vissa fördelar, men då starka skäl tala mot införandet i vårt land av en dylik anordning, vill domkapitlet icke tillråda att ifrågavarande system här får tjäna som förebild.

Såsom i motionen framhållits, saknas lagfäst befogethet för prästerskapet att vägra döpa barn med av föräldrar påyrkat namn. Därmed är givetvis icke sagt, att prästerskapet icke kan anses äga befogethet att söka genom lämpliga föreställningar påverka föräldrarna att, då så kan befinnas önskvärt, ändra mening beträffande namnval. Ofta nog leder dock en sådan mer eller mindre energisk vädjan icke till åsyftat resultat. Ett tillerkännande åt prästerskapet av vidsträcktare befogethet att genom andra än för närvarande till buds stående medel inverka vid namnval torde likväl knappast vara lämpligt.

Då nu gällande författningsföreskrifter med avseende å förnamn i sin knapphändighet icke kunna anses vara fullt tillfredsställande, vill domkapitlet tillstyrka en revision av desamma. Därvid bör tillses, att den enligt tillämpningen av gällande bestämmelser rådande olikheten mellan döpta och odöpta i fråga om möjlighet att tillägga nya förnamn avskaffas.

Det synes domkapitlet vara uppenbart, att fall förekomma, då föräldrar givit sina barn namn av den form att en ändring eller ett uteslutande av ifrågavarande namn skulle vara synnerligen befogat. Domkapitlet finner sig dock icke kunna förorda en dylik åtgärd, då härigenom onekligen en risk skulle uppstå för förväxlingar vid identitetens fastställande. Fastmer anser sig domkapitlet böra förorda den ock av motionären själv antydda linjen, att ändring må ske endast genom tillägg av nytt namn.

Såsom i motionen antytts, torde även böra stipuleras en viss ålder, exempelvis 25 år, efter vilken sådant namntillägg icke må medgivas. I § 7 i Kungl. förordningen den 5 december 1901 angående antagande av släktnamn är föreskrivet, att anmälan om nytt släktnamns införande i kyrkobok ej må upptagas, då en omyndig, vars namn det gäller, fyllt aderton år. Liknande föreskrift torde böra införas även i fråga om förnamn.

Med avseende å frågan om den myndighet som bör handha prövningen av dylika ärenden kunde tänkas, att denna prövning anförtröddes antingen Konungens Befallningshavande eller Kungl. Maj:t. Domkapitlet håller före, att dessa ärenden — liksom nu är fallet med släktnamnsändringsärenden — lämpligast böra ankomma på Kungl. Maj:ts prövning. Det torde böra anses vara ett intresse för det allmänna, att dylika namnförändringar icke företagas i större utsträckning än som är strängt nödigt.

I samma syfte vill domkapitlet föreslå, att bestämmelser om möjlighet att göra tillägg av nytt förnamn jämväl måtte innehålla föreskrift om, att dylikt tillägg ej må beviljas mer än en gång för samma person.

En bestämmelse torde dock vara behöfelig, att namntillägg må ske endast eller företrädesvis i de fall då de förutvarande förnamnen kunna verka löjeväckande.

Domkapitlet ifrågasätter slutligen, om icke genom uttrycklig bestämmelse bör fastslås, att icke döpta personer ej utan vederbörligt tillstånd få tillåtelse att ändra i kyrkobok införda förnamn eller tillägga nya sådana. Däremot finner domkapitlet sig böra förorda, att frihet alltjämt medgives åt vuxen person, tillhörande icke kristet religionssamfund, att tillfoga ett nytt förnamn vid dop.

Domkapitlet vill sålunda uttala sig för, att hithörande nu gällande föreskrifter bliva föremål för revision och ändras därhän

att medgivande må lämnas till tillägg en gång av ett nytt förnamn utöver de i kyrkobok införda,

att ansökan därom skall göras före 25 års ålder, dock med lämplig övergångsbestämmelse för dem, vilka vid föreskriftens ikraftträdande redan uppnått denna ålder,

att frihet medgives för vuxen person, tillhörande icke kristet religionssamfund att vid dop tillfoga ett nytt förnamn,

samt att prövningen av dylika ärenden bör ankomma på Kungl. Maj:t.”

Andra kammarens utskott har i sitt över motionen avgivna utlåtande, nr 6, anfört följande:

”De författningsbestämmelser, som för närvarande reglera hithörande frågor, hava lett till förhållanden, som ej kunna betecknas såsom tillfredsställande utan som enligt utskottets mening tarva förändring. Syftet med motionen kan därför av utskottet biträdas. I fråga om de olika vägar, varpå önskvärda reformer kunna genomföras, har särskilt Uppsala domkapitel lämnat beaktansvärda uppslag. Utöver vad motionären själv och de hörda myndigheterna föreslagit, skulle utskottet dock för egen del gärna sett, att en eventuell utredning på hithörande område omfattat jämväl rätt för en person att — under former, som från identifieringssynpunkt äro fullt betryggande — kunna befrias från namn av löjeväckande eller anstötligt slag, som han vid dop erhållit eller som eljest införts i födelsebok beträffande honom. Såsom ett led i allmänhetens uppfostran till ett bättre namnskick och som en hjälp vid påverkan genom prästerskapet synes böra ifrågasättas upprättandet av en namnlängd med ett rikare urval än det almanaeken kan erbjuda och med namn, som godtagits av vederbörande sakkunniga institutioner, exempelvis Svenska Akademien.

Under åberopande av vad utskottet här ovan anfört får utskottet därför föreslå, att andra kammaren för sin del måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om åtgärder i syfte att för såväl döpta som odöpta reglera rätten att till förutvarande tillägga nya förnamn samt för riksdagen framlägga förslag i ämnet.”

Andra kammaren biföll sitt utskotts hemställan, varefter ärendet överläm-

*Andra
kammarens
femte tillfälliga
utskott.*

nades till första kammaren, som hänvisade detsamma till sitt första tillfälliga utskott.

Utskottet. I likhet med andra kammarens utskott anser utskottet att de författningsbestämmelser, som för närvarande reglera hithörande frågor, lett till förhållanden, som måste betecknas såsom otillfredsställande och vill med hänsyn härtill föreslå första kammaren att biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut. Några direktiv i avseende å det sätt, på vilket det föreliggande spörsmålet lämpligen kan lösas, anser sig utskottet emellertid icke böra angiva.

Under åberopande av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att första kammaren måtte biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 26 mars 1936.

På utskottets vägnar:

EDGAR SJÖDAHL.

Närvarande vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet: herrar *Sjödahl, Tham, K. A. Johanson,* Per Andersson, Bäckström, Swartling, Härdin och Johan Larsson.**

* Ej närvarande vid utskottets justering.
